

Štev. 169.

V Ljubljani, v torek, 28. julija 1942-XX.

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 790

Tentativo nemico sul fronte egiziano infranto dai reparti italiani

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:
Un tentativo di attacco nemico contro il settore meridionale del fronte egiziano è stato infranto dalla pronta reazione dei nostri reparti. Abbiamo preso altri prigionieri.

L'aviazione ha appoggiato le operazioni terrestri e ripetutamente battuto le retrovie avversarie. Una incursione britannica su Tobruk causava lievi danni e qualche vittima, un velivolo partecipante all'azione veniva distrutto dall'artiglieria contraerea della piazza.

Formazioni di Spitfire, che tentavano di intercettare i bombardieri dell'Asse di ritorno dall'aver efficacemente colpito le attrezzature belliche di Malta, sono state attaccate dalla caccia italiana e germanica. Quest'ultima abbatté in combattimento due apparecchi nemici.

Napredovanje Nemcev na ruski jug in proti Kavkazu

Osvojeitev Batajska, južno od Rostova — Ruski napadi pri Voronežu znova odbiti — Angleški letalski napad na Hamburg in okolico

Hitlerjev glavni stan, 28. julija. s. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj dalo naslednje uradno vojno poročilo:

Južno od Rostova so nemške čete po dveh dneh boja v naskoku zavzele mogočno utrjeno ter zagrizeno branjeno mesto Batajsk. Roji bojnih, rušilnih in lovskih letal so pehoti odprli pot. Bolj proti vzhodu so nagli oddelki prišli še dalje na jug.

V velikem kolenu Dona so nemške in romunske pehotne divizije v tesnem sodelovanju z oklepni in letalskimi oddelki vrgle sovražnika nazaj ter dosegle reko na širokem kosu. Severozahodno od Kalaša so oddelki oklepnih voz in nagle čete v hudem boju s sovjetskimi oklepnimi in pehotnimi silami, ki obupno skušajo obdržati v rokah hribovito ozemlje zahodno od reke.

Hudi letalski napadi so bili izvedeni na sovražnikov preskrbovalni promet po Volgi in na železniške cile severozahodno od Stalingrada.

Napadi na mostišče pri Voronežu so bili znova krvavo odbiti. V bitki severozahodno od mesta je bil sovražnik preganjan proti severu, ko so bile uničene sovjetske skupine, obkrožene na svojih izhodiščih. V teh silovitih obrambnih bojih je bilo od 10. julija dalje samo na po-

dročju enega armadnega zbora uničenih 751 sovražnikovih oklepnih voz.

Na srednjem predelu bojišča je med kim krajevnim napadalnim nastopom bilo obkoljenih nekaj sovražnikovih batalionov. Nemški lovski letalski oddelki so včeraj sestrelili 120 sovjetskih strojev, sami pa so izgubili 3 letala. Vrh tega je italijansko letalstvo sestrelilo 3 sovražnikova letala.

V Egiptu so na južnem delu postojank pri El Alameinu bili sovražnikov nastopi odbiti. Število angleških oklepnih voz, uničenih v obrambni bitki dne 22. julija je naraslo na 146. Število ujetnikov pa na 1400.

Po letalskih naletih na otoku Malte je bilo z bombnimi zadetki na tleh uničenih nekaj angleških letal.

V boju zoper Veliko Britanijo so nemška bojna letala včeraj bombardirala vojaško važne naprave na južnem obrežju Anglije ter v Midlandu. Na predelu ob Rokavu in ob Nemškem zalivu je nasprotnik v letalskih bojih izgubil 6 strojev.

Po dnevnih nadlegovalnih napadih na zahodno Nemčijo, ki niso imeli uspeha, je angleško letalstvo v noči na 27. julij z rušilnimi in zažigalnimi bombami bombardiralo mesto Hamburg in njegovo okolico. Civilno prebivalstvo je imelo hude izgube. Številne stavbe so bile podrt ali poškodovane skoraj izključno v stanovanjskih predelih. Nočni lovci, protiletalsko mornariško topništvo ter ogledniške ladje so sestrelile 37 napadajočih bombnikov.

Zasluge Italije za osne zmage v sedanji vojni

Berlin, 28. jul. s. V svojem razlaganju dragocene pomoči, ki jo daje Italija v sedanji vojni, pravi neki soodpornik »Reichswart«, da je vstop Italije v vojno ob strani Nemčije ustvaril mnogo drugačen vojni položaj, kakor pa je bil tisti v prejšnji svetovni vojni. Nesrečne dogodke leta 1918 je povzročilo dejstvo, da so bili zavezniki mogli po svojem prihodu v Solun zamajati nemško-bolgarsko bojno črto ter tako zagroziti, da udarijo v srce Avstro-ogrske monarhije. Podoben nastop je omogočila okolnost, da so sovražniki Nemčije gospodovali nad vsem Sredozemljem in da je njihov lev boka varovala Italija. Tokrat pa je zveza z Italijo omogočila, da se je v središču Evrope ustanovil blok sil osi severno od Sicilije, blok, ki

je omogočil zlom Francije, osvoboditev Balkana in nato napad na boljševizem na širokem bojišču. Ta blok je postopno privedel do popolne odstranitve Angležev iz Sredozemlja in ustvaril temelje za prodiranje po Libiji in Egiptu, kjer zdaj italijansko-nemške sile drže Angleže za vrat. Ta pomislek kaže, da se zveza Italije z Nemčijo v vojaškem oziru v sedanji vojni ne da primerjati s stanjem v prejšnji svetovni vojni, čeprav nasprotniki neprestano primerjajo obe vojni. Nadaljni možni čimle zmage predstavljata tudi italijanska narodna sila, ki se bori ob boku Nemčije in drugih zaveznikov, da potolče Anglijo in boljševizem in da tako ustanovi novo Evropo.

Govor predsednika japonske vlade:

Indija in Avstralija — poglobitna vojna cilja Japonske

Osaka, 28. julija. s. Japonski ministrski predsednik general Tojo je v svojem govoru v Osaki razložil trenutno delo za ureditev plodnega novega reda v veliki Vzhodni Aziji. Razložil je tudi politiko vlade za utrditev narodne organizacije za ves čas trajanja vojne. Govoril je pred 20.000 ljudmi.

Poudarjal je pomen sijajnih zmag, ki sta jih na vseh bojiščih dosegli Italija in Nemčija. Podčrtal je, da je trenutni vojaški položaj ugoden za sile Osi in da pomeni temelj, na katerem vse članice trojne zveze neposredno združujejo svoje napore, da bi skupnemu nasprotniku zadale končni udarec.

Govorec o razmerah v Indiji, je japonski predsednik vlade dejal: Japonska, ki se je odločila za vojsko pobiti Združene države in Veliko Britanijo, ne more trpeti, da bi se v Indiji širil in krepil angleško-amerikanski vpliv. Nadzorstvo nad Indijo je zmerom pomenilo temelj za obstoj britanskega imperija.

Avstralija, ki je sedaj osamljena in prepričana sama sebi, je bila prisiljena prositi pomoči od Združenih držav. In zdaj njeni vodilni državni tavajo v negotovosti, ker se jim ni posrečilo dojeti duha sedanjega časa in zato nadaljujejo s svojim brezupnim odporom. Ni treba znova poudarjati, da jo bo Japonska neizogibno uklonila.

Glede notranjega bojišča je dejal, da ima vladna politika ta temeljni cilj, da ojači in poži-
vijo svojo nevtiralnostno politiko.

Vojno poročilo št. 790

Novi dokazi italijanske vojaške hrabrosti

Angleški napad na egiptovskem bojišču zavrnjen — Junaška smrt polkovnika Vaiarinija

dobil, je vrgel na papir naslednje plemenite izraze:

»Priporočam svoj 65. Živel moj 65! Živel moj 65. Živela Italija. Nič zato, če umrem. Zmagali boste!«

Uradno vojno poročilo št. 787 je narodu pokazalo tega drznega junaka.

Ze v začetku sedanje vojne si je polkovnik Vaiarinij zaslužil viteški križ savojskega vojaškega reda in sicer zaradi svojega junaškega vedenja v bitki na zahodni alpski meji, ko je vodil k uspehu taisti polk, na čigar čelu je našel slavno smrt na egiptovskih tleh. Ob njegovem dejanju in ob njegovi žrtvi se še enkrat osvetluje zmagovit in brezprimerljivi duh italijanske pehote.

Rim, 28. julija. s. Polkovnik Gerard Vaiarinij, ki mu je izkazalo čast uradno vojno poročilo št. 787 zaradi njegovega junaškega vedenja na čelu 65. pehotnega polka na egiptovskih bojiščih, je zaradi hudih ran umrl včeraj. Preden je umrl, je polkovnik Vaiarinij, čuteč svoj bližnji konec, prosil za svinčnik in papir ter počasi zapisal tisto, kar lahko smatramo za njegovo duhovno oporo: »Priporočam svoj 65! Živel moj 65! Živela Italija! Nič za to, če umrem. Zmagali boste!«

Službovanje polkovnika Vaiarinija je bilo službovanje vojaka s kar najvišjo vero. Rodil se je 8. septembra 1891 ter po končani šoli v Modeni bil imenovan 1913 za podporočnika in dodeljen 73. pehotnemu polku »Toskanski volkovi«. Ta je v prvi svetovni vojni bil eden najhujše prekušenih oddelkov. Kot poročnik in kot stotnik je sodeloval pri najdrzejših in najslovesnejših nastopih »Toskanskih volkov« ter je 1920 bil v okupacijskem zboru za Egejsko morje. Nekaj let je prebil na poveljstvu divizije v Vidmu. 30. junija 1939 pa je bil povišan v polkovnika ter imenovan za poveljnika 65. polka. V vojni na zahodnem bojišču je polkovnik Vaiarinij vodil svoj polk do zmage in dobil odlikovanje viteškega križa savojskega vojaškega reda z naslednjo utemeljitvijo:

»Kot polkovnik in poveljnik polka motorizirane pehote je videl, kakó je padel poveljnik nekakega bataljona, pa je sam prevzel osebno poveljstvo nad oddelkom ter ga z veličastno vneto po prehodih, izpostavljenih hudemu topniškemu in strojniškemu ognju in po poteh, ki jih je sovražnik smatral za nemogoče, privedel do napada na utrjeno taborišče ter s tem ustvaril odločujočo položaj v sovražnikovi razporeditvi. Ves čas tega dolgega nastopa je bil svojemu polku vzgled nenavadne osebne hrabrosti, zaničevanja nevarnosti ter vzvišenih vojaških čednosti.«

Polkovnik Vaiarinij je imel tudi še dve kolajni za hrabrost. Srebrno je dobil z naslednjo utemeljitvijo:

»Ko so med bojem bili ranjeni višji polkovni častniki, je on prevzel poveljstvo, nadaljeval nastop ter ga privedel do kraja v redu, hladnokrvnosti in premissljenosti. Monte Sabotino 7. 8. 1916.«

Drugo bronasto kolajno si je zaslužil na Velikem hribcu novembra 1916 in sicer, ker je z

neutrudljivo delavnostjo, prezirno nevarnosti in z vedrim pogledom na težave, ki jih je treba premagati, bistroumno sodeloval v prvi izmed zmag, ki jo je dosegel njegov polk.

Pokojni junaški polkovnik Vaiarinij zapuša ženo, ki živi v Piacenzi, sedežu 65. pehotnega polka.

Novi pokrajinski tajniki fašistovske stranke

Rim, 28. julija. — Uradni list Narodne fašistovske stranke poroča: Duce je na predlog tajnika stranke imenoval nove zvezne tajnike. Za Aquilo je imenovan Viktor Manti. V. Manti se je rodil leta 1910, vpisan v Stranko 23. marca 1928 (drugi fašistovski nabor); Manti je topniški poročnik, prostovoljec v Vzhodni Afriki. Španiji in sedanji vojni, odlikovan s srebrno kolajno in vojnim križcem, ranjen v vojni, diplomiran jurist, bivši tajnik GUF-a v Reggio Calabria, zdaj zvezni podsekretar poveljstva v Bariju.

V Reggio Calabria je imenovan za novega tajnika Arduino Pascoffo, rojen leta 1913, vpisan v Stranko leta 1935 (član GUF-a), konjeniški poročnik, dvakrat ranjen, vojni invalid, odlikovan s srebrno kolajno in s dvema vojnima križcema za zasluge, prostovoljec v Španiji in sedanji vojni, končal pravne študije ter politične in socialne vede, publicist, zvezni podtajnik v Reggio Emilia, zdaj podtajnik poveljstva v Narodnem direktoriju in načelnik kulturnega odsega PNF.

Za podtajnika v Rovigo je bil imenovan Sergio Stroppiani, rojen leta 1912, vpisan v Stranko leta 1934 (13. fašistovski nabor), pehotni poročnik, prostovoljec v Španiji in v sedanji vojni, odlikovan z dvema srebrnima kolajnima, sedaj tajnik GUF-a v Benetkah.

Na predlog Tajnika Stranke je Duce preimenoval zveznega tajnika Maria Macola iz Benetk; Parma; Gustava Piva iz Roviga v Benetke; Paola Quarantotta iz Reggio Calabria v Zaro. Izročitev poslov novih fašistovskih hierarhov bo v prisotnosti prefektov posameznih pokrajin v dneh od 29. do 31. julija v omenjenih mestih.

Vesti 28. julija

Mednarodno študentsko športno taborišče je uredilo vodstvo nemškega vseučilišča v Marburgu ob Lahni in sicer za nemške in tuje študente, ki bivajo v Nemčiji. Med taborenjem bodo priredili tudi različne tekme.

Ker angleška in ameriška propaganda trdita, da je 90% ladij, ki so sestavljale veliki spreved s pomočjo za Rusijo in plule v Arhangelsk, prispelo na cilj, je nemško vrhovno poveljstvo objavilo včeraj imena enega dela ladij, ki so jih Nemci iz tega konvoja potopili. Imena so jim povedali častniki in mornarji s potopljenih ladij.

Ves pridelek sladkorne pese v Italiji je postavljen pod zapor in razpola za njim ministrstvo za kmetijstvo.

Novi nemški protektor za Češko in Moravsko, policijski general Daluge, je v Pragi ustanovil zavod za znanstveno raziskavanje. Ustanova bo nosila ime »Heydrichov zavod« v spomin na umorjenega poprejšnjega nemškega pokravitelja.

Glavni nemški sovražnik v sedanji vojni je Anglija, čeprav je mogočna nemška vojna sila zdaj v pretežni meri zaposlena na ruskem bojišču. Politično odločilna naloga sedanje vojne je pobiti Anglijo. Nemško geslo je: »Anglija ostaja sovražnik«. Tak je smisel uvodnikov, ki so jih zadnje dni prinašali glavni nemški listi z ozirom na izjavo bivšega angleškega tajnika v zunanjem ministrstvu Vansittarda, ki je dejal, da ni kakih različnih Nemčij, temveč da je treba začeti brezobziren boj zoper vse nemško ljudstvo.

Na severno Irsko je dopotoval prvi zamorski oddelek ameriške vojske.

2800. letalski alarm je imela Malta v nedeljo, poročajo uradno iz Londona. V nedeljo so osna letala trikrat napadla Malto.

8 tednov je že minilo, odkar je Anglija obljubila sovjetski Rusiji, da bo odprla novo fronto v Evropi. V tem času pa se stvar ni premaknila z mrtve točke. Zdal je zaradi tega nastalo neugodno razpoloženje v sovjetskih krogih, piše londonski dopisnik švicarskega lista »Neue Zürcher Zeitung«.

Delovanje japonskih podmornic na Tihem morju

Tokio, 28. jul. s. Sporočilo japonskega cesarskega glavnega stana javlja: Razen potopitev, ki so bile objavljene v sporočilu od 18. t. m., je bilo v času od 1. julija pa do 16. julija potopljenih ali pa težko poškodovanih še osem nasprotnikovih ladij v skupni tonaži 71.000 ton. Potopile ali poškodovale so jih japonske podmornice.

Na odseku Seattle ob zahodni obali Združenih držav so japonske podmornice potopile ali pa poškodovale 8. junija 1 ladjo za 6000 ton, 20. junija pa še eno drugo za 7000 ton. Pri Sidneyu so japonska letala ob vzhodni avstralski obali potopila ali pa težko poškodovala od 1. do 17. julija neko 2000 tonsko ladjo, dve po 10.000 ton, eno 7000 tonsko in eno 5000 tonsko. Neka druga 6000 tonska nasprotnikova ladja je bila zadeta v polno 16. junija od japonske podmornice, ki je delovala blizu Aleutov, v bližini Dutch Harbourja.

Težave pri vojni izdelavi v Ameriki

Buenos Aires, 27. julija. s. Voditelji vojne izdelave v Združenih državah Nelson je ob začetku akcije za zbiranje nekaterih surovin povedal naslednje: Vsekakor je še prezgodaj, da bi se smeli postavljati z naglim napredkom vojne izdelave, kajti dobro polovico svoje naloge bomo še morali polniti. Potem je pristavil: Rad bi poudaril dejstvo, da napredek, ki ga vidimo, ni tak, da bi dovoljeval prevelik optimizem. Ko premagamo različne ovire, že se sproti kažejo nove.

Kdaj se je začelo sodelovanje ameriške vojne mornarice z angleško

Rim, 24. jul. s. Angleški podadmiral Giffen je v Londonu povedal, da so ameriške pomorske sile, ki podpirajo angleško domače brodogradnjo in pravi: »Boji, ki se odigravajo na ruskem jugu, so odločilni boji, v katerih mora vsak med nami dati vse, tudi samega sebe, za obrambo domovine pred tujcem. Naše brodogradnjo pred Sebastopolom in pred Petrogradom je storilo vse, kar je le moglo, mnogo pa se mora iz tega še naučiti, zlasti tehnike. Ne pozabimo, da je sovražnik pred vrati in da nam grozi. Zato ne odstopimo niti za korak!«

Obrambni oklic glasila ruskih komunistov

Stockholm, 28. julija. s. Glasilo ruske komunistične stranke, »Pravda«, se v enem svojih člankov bavi z nalogami ruskega vojnega brodogradnjo in pravi: »Boji, ki se odigravajo na ruskem jugu, so odločilni boji, v katerih mora vsak med nami dati vse, tudi samega sebe, za obrambo domovine pred tujcem. Naše brodogradnjo pred Sebastopolom in pred Petrogradom je storilo vse, kar je le moglo, mnogo pa se mora iz tega še naučiti, zlasti tehnike. Ne pozabimo, da je sovražnik pred vrati in da nam grozi. Zato ne odstopimo niti za korak!«

Angleška sodba o vdoru na evropsko celino

Rim, 28. julija. s. Vernon Bartlett je v nečem svojem govoru v Londonu dejal med drugim: »Smo v nevarnosti, da izgubimo vojno, na točki, ko vse drugo nima nobene važnosti več. Naš položaj je dosti slabši kakor pa je bil po Dunkerqueju. Danes nimamo tolikih zalog, kakor jih ima sovražnik, v čigar roke je padla, oziroma je na tem, da pade večina najvažnejših virov surovin na svetu. Ob takšnih okoliščinah ne moremo začeti z vdorom na celino, ne da bi zahtevali od našega ljudstva kaj nemogočega.«

Ali vojna posurovi človeka?

Članke pod temi in podobnimi naslovi je pred kratkim objavilo nemško časopisje. Stališče, ki so ga časopisji k temu vprašanju zavzeli, je zanimivo in značilno in ga zato v celoti objavljamo.

Vojna posurovi vojak — kako pogosto se čuje ta neprimerna beseda in kako pogosto jo ljudje sprejemajo brez ugovorov. Tisti, ki tako govorijo, ne poznajo vojaka. Vidijo le zunanje, robate značilnosti vojaškega življenja ter le tiste posamične primere, ki tudi v času brez vojne ne poznajo utripov srca in nikoli ne občutijo toplote čustev. Kdor stalno živi med vojakom, pa vidi globlje in jasneje in ne ocenjuje jedra po lupini. Tako je vojaško govorjenje robato in neoplašeno. Brez dvoma ne spada v salone in fotele, niti ne v »dobro hišo«. Gotovo pa se prilega boju in strelskim jarkom. Kar tam govorijo, gotovo ni nobeno prazno čenčanje. V blatu in stiski si daje srce duška z besedami, katerim manjka mehko in ljubeznost. Če bi po tem ocenjevali srca vojakov, bi risali napačne slike. Prav tako je tudi z drugimi zunanjostmi. Če vojak pogostokrat nima po več dni časa, da bi se obrl, se lepo umil in izmenjal svojo oblatoeno srajco, pa ima čas, da izkoplje svojemu mrtvemu tovarišu grob in ga okina, čeprav to dela v stalni nevarnosti za svoje lastno življenje. K temu ga ne sili noben ukaz, temveč mu tako velja srce. Najde čas, da pomaga svojemu tovarišu, da pripravi puško in drugo orožje za strel, potem pa piše z zamazanimi rokami v cestnih jarkih pismo na svoje drage, da doma ne bi bili preveč v skrbeh zanj.

Dalo bi se navesti iz vsakdanjega vojaškega življenja mnogo primerov, ki so priče, kako močna sta srce in čustvo tudi pri najbolj robatih vojaki. Mar ni dokaz za notranjo veličino, da ga ni nemškega vojaškega groba, ki ne bi bil s preprostimi sredstvi lepo ozaljan, čeprav je smrt nekaj čisto vsakdanjega! Med najganjlivejšo dogodke vojske spada poslušanje pripovedi tovarišev o padlih, ki so si pogosto z neizmaljeno tovariško zvestobo postavili spomenik v srcih živih? In v tihih urah, dostikrat celo sredi bo-

jev, ko vojak leži prilepjen na tla in mora enostavno čakati na to, ali ga bo roka usode zaščitila ali pa ga udarila s pestjo uničenja, tedaj ožive pogovori in se oglašajo misli, ki so dokaz, da so vojakom navzlic trdi zunanosti še vedno čustvena bitja in da so ohranili svoja srca. Sedaj gledajo s čisto drugačnimi očmi kakor pa v mirnem času.

Ure, v katerih govori človek o sedanjosti in bodočnosti, kakor tudi pisma so tisto, kar izdaja srca ljudi in njihovo miselnost. Tako je tudi pri vojaki. V pismih in razgovorih se zrcali veličina vojnega doživljanja. Preprosti možje najdejo besede in misli, ki jih rodi le življenje v vojni, življenje, ki visi na upanju v bodočnosti, pa je vendar tako tesno povezano s smrtnostjo. Zavojo tega se kaže tukaj življenje v čisto drugačni luči. Samo po sebi razumljive stvari iz predvojnih časov so postale tukaj dragocenosti.

Vojni doživljanj in oblika vzgoje, pač pa očisti človeka in ga naredi notranjost, ki je ni mogoče zadosti visoko oceniti. Boj na Vzhodu ima pri tem svoj poseben pomen. Opazovanje in doživljanje te zemlje je dalo mnogim rečem zasebnega življenja pravo ceno in pravo merilo. Osebnost doživljanje usode boljševiškega življenja je še bolj dvignilo občutek dostojanstva življenja in dalo v še večji meri hvalnežno čuti vrednost pravice v svobodnem življenju naše domovine. In to je morebiti največje, kar je ta vojna prinesla našemu narodu: Vsi tisti, ki se udeležujejo bojev na Vzhodu, so svojo domovino doslej ljubili čisto čustveno, sedaj pa, ko so sami videli boljševiški sistem, pa ljubijo Nemčijo čisto zavestno. In tista rečenica, po kateri bodo današnji vojaki jutri narod, dobiva šele s tem svojo polno vsebino.

Vojna osurovi človeka le tedaj, če je njegova duša mrtva ali pa omtvela zavoljo sistema. Boljševiški vojak je šolski primer za to. Vojni doživljanje je za duhovnega človeka najboljše nauk in je močnejši in učinkovitejši kakor še tako dobra teoretska beseda. In prav to se dogaja na Vzhodu. Vojna prisili vse, ki stoje v njej z voljo do življenja, k zorenju in jih vse poduhovi.

Kako ravnati z mlekom, da se ne sesiri ali skisa

Ljubljana, 28. julija.

Dandanes je mleko dragoceno hranivo in prav zaradi tega moramo z njim dobro ravnati, da se nam ne pokvari in da nam ne gre v nič. Od mnogocesa zavisi, da nam mleko obstane in da se ne pokvari. Samo najvažnejše čimtelje bomo našli in s tem morda koristili tako kmetovalcu, ki nosi mleko na tržišče, morda pa tudi naši gospodinj, da bo vedela, kako mora ravnati pravilno z mlekom.

Zakaj se mleko skisa ali sploh pokvari, ni da bi tukaj razpravljali, le dejstvo naj priberjemo, da najdemo mnogokrat mleko ali skisano ali sesirjeno. To so kemični pojavi, o katerih ne mislimo govoriti. Vedeti pa je treba, kako se uspešno prepreči skisavanje ali sesirjenje. Potrebno je najprej spregovoriti o molži, o tem, kako ravnati z mlekom po molži in o tem, kako ravnati z mlekom v gospodinjstvu.

Molsti je treba redno, temeljito in točno. Pred molžo mora imeti žival popoln mir in je ne smemo vznemirjati. Pred molžo je treba očediti kravo tiste nesnage, ki bi utegnila padati v mleko. Molsti je treba s suho roko. Vime naj bo čisto in suho. Molsti je treba vsak dan ob istem času in v enakih časovnih presledkih. Priporočljivo je molsti le dvakrat na dan; le mlade krave je molsti večkrat dnevno. Sveže mleko se mora v golidi peniti. Zadnje kapljice mleka, h koncu molže, so najbolj maščobne in zato največ vredne.

Pomolženo mleko moramo preediti in ohladiti. Posode, v katere mleko precejamo, morajo biti snažne in poprej splaknjene s čisto vodo. Precejalniki za mleko naj bodo vedno čisti. Če ne moremo hladiti mleka v za to prirejenih pripravah, postavimo napolnjene golidе v posodo z mrzlo vodo, mleko potem od časa do časa premešamo in vodo izmenjamo. Mleko hranimo v odprtih ali prikritih posodah, nikdar pa ne v zaprtih, da se mleko ne zakuži. Dobro pa je treba vedeti, da nikdar ne smemo mešati jutranjega mleka z večernim, ohlajeno z neohlajenim.

Posoda, v katero pride mleko, naj bo vedno zelo čista. Celotno najmanjši ostanek mleka v mlečni posodi morejo postati leglo škodljivih gljiv. Mlekarso posodo je treba pomivati vedno ločeno od ostale posode. Najprej jo splaknemo v čisti, ali še bolje v mlčni vodi, nato jo oribajmo s krtačo v vroči vodi, kateri dodamo od časa do časa nekaj razkužila (do 4% sode ali pa apna). Tako oribana posoda se splakne še s toplo vodo. Oprana posoda naj bo povezana na svetlem prostoru. Od časa do časa jo je dati na sonce, da jo razkužijo sončni žarki.

In kako z mlekom v gospodinjstvu? Zaman bi bili vsi ukrepi pri pridobivanju mleka, da se podaljša njegova uporabna vrednost, če bi z njim tudi v gospodinjstvu ne ravnali pravilno. Mleko ponavadi takoj po prejemu pristavimo, da zavre. Po večini smo potem navajeni, da mleko, kolikor ga ne porabimo takoj, prepustimo samemu sebi, da se počasi ohlaja. Često smo potem razočarani,

ker se je mleko po določenem času ali skisalo ali pa kako drugače pokvarilo.

Odkod to? Ali je torej tudi kuhanje brez učinka? Ne, krivo je le nepravilno ravnanje z mlekom po kuhanju. Prekuhamo in samo sebi prepuščeno mleko se počasi ohlaja od toplote vrenja pa do toplote okolice, kjer ga shranjujemo. In prav zaradi tega s nam mleko pokvari. Glivice, ki so se pri kuhanju iz kakršnih koli vzrokov ohranile ali pa naknadno prišle v mleko, izrabijo ugodni trenutki, ki jim ga nudi napol ohlajeno mleko in se začno razvijati, množiti in razkrajati sestavine mleka. Da se izognemo pokvari prekuhanega mleka, mormao s štedilnika odstavljeno in zavrelo mleko takoj po kuhanju ohladiti in šele dobro ohlajeno ohraniti na hladnem in zračnem prostoru. Iz lonca, v katerem je mleko zavrelo, ga prelijemo v ohlajeno ali pa vsaj s čisto hladno vodo splaknjeno posodo, ki jo potem postavimo v drugo večjo posodo, napolnjeno s hladno vodo. Vodo po po-

Novice iz Države

Zastrupitev z ogljenim plinom. Dva šoferja iz Livorna sta se nahajala v garaži in se pripravljala na pot. V pogon sta hotela spraviti motor tovrnega avtomobila, ki je bil urejen in pogon z ogljem. Med delom pa sta se obdava onesvestila in padla na tla. Šele čez nekaj časa so ju našli nezvestna. Prepeljali so ju v bolnišnico in tam sta podlegla zastrupitvi s plinom. V garaži se je namreč nabralo veliko ogljenega plina in to je povzročilo tudi njuno smrt.

Nesreča z bombo. V Desio je 15 letni Alberto Villa našel neke bombe in jo razkazoval svojim sovrstnikom. Zraven so prišle tudi radovedne ženske, ki so se na vsak način hotele seznaniti tudi s te vrste orožja. Bomba je romala iz rok v roke, dokler neki nerodi ni padla iz rok na tla in eksplodirala. Pet dečkov in dve ženski so obležali na tleh boli ali manj ranjeni.

Spomenik padlim ženičcem v Piumi. Poseben odbor je uredil vse potrebno za postavitev spomenika italijanskim ženičcem, ki so v prejšnji svetovni vojni v šesti bitki za Isonzo sovražniku branili dostop do Gorizije. Med temi boji se je posebno odlikoval ženiški polk »Mario Fiore«, katerega večina moštva je padla. V spomin na te teške boje, ki so trajali od 4. do 17. avgusta 1916, so postavili spomenik tik ob mostu čez reko Piumo. Slovesna blagoslovitev bo 9. avgusta. K srečanstvu se bodo zbrali najvišji predstavniki vseh oblasti in vojaštva. Spomenik bo blagoslovil goriziški nadškof Margotti.

Šest mesecev zapora za poslušalca london-skega radia. V začetku preteklega tedna so ka-

S štajerskega

Drobne iz Celja. V Celju je umrla v starosti 46 let uradnikova soproga Alojzija Kolenčeva, rojena Krešičeva. V Zavodni pri Celju je umrla 43 letni Alojzij Mešle. V Celju so se pred dnevi mudili Monakovčani. — Na Teharijih pri Celju sta se poročila Anton Gobec iz Celja in Marija Grajzlova. — V celjski okolici so nabrali člani nemških organizacij 800 kg gozdnih rdečih jagod za ranjence. — Celjsko godbeno društvo je priredilo v nedeljo koncert v mestnem parku. — Organizacija daje v celjskem okrožju okoli tisoč otrokom toplo hrano. — Sto let bo minulo prihodnje leto, ko je divjal po Celju tifus.

Nevarnost peronospor se je povečala zadnje dni v vinorodnih krajih na Spodnjem Štajerskem. Oblasti so pozvale vinogradnike, da še škrope trte, zlasti grozdje, ki je izpostavljen ojidju. Zveplati ga je treba ob lepem, vročem opoldnevu. Do konca meseca avgusta morajo prodati vinogradniki 80 odstotkov vinskega pridelka.

Vrsta nesreč se je pripetila v mariborskem okrožju. V Buhakovi ulici v Mariboru se je po nesreči zastrupila s plinom 22 letna Martina Prebilova. V Studenčih se je s plinom skoro zadušil enoletni Tonček Bogme. Hudo opečenega so pripeljali v mariborsko bolnišnico. Pri nekem mariborskem podjetju je padel z visokega ogródja 34 letni delavec Javoršek Leopold iz Lajtersperga. Obležal je nezavesten z veliko in močno zevajočo rano. Pri Ruški koči je hudo nevarno poškodoval 70 letnega drvarja Antona Ramšaka. V Tresternici je bil nabelel na robove nekega hlapca, ki se je komaj rešil smrtni nevarnosti. Nogo si je polomila, ko je padla z lestve, 34 letna Ana Tiršičeva. V škal z vrela svinjsko piščo je padel v mariborski okolici 5 letni kmečki sin Karl Rupnik. Fantič je dobil smrtno nevarne opekline. Ferdinand Zornam iz Vuhreda je dobil v progovni mariborski delavnici v oko drobec, ki mu ga je uničil, da je oslepel.

V Radvanju pri Mariboru je umrla posestnica Viktorija Peskova. V Mariboru so umrli Pavlina Pintarjeva, Antonija Golobova in železniški uradnik Jože Krautner.

V Cirkoveh je umrl nagle smrti 73 letni upokojeni železniški čuvaj Gašper Sepan.

V Slovenski Bistrici bodo priredili 29. julija instrumentalni koncert.

trebi izmenjamo, mleko od časa do časa premešamo, da se hitreje ohlaja. Če bomo z mlekom v gospodinjstvu tako ravnali, bomo le redko razočarani.

Ne samo kmet, producent mleka, ne samo zbiralec in prodajalec mleka, ampak tudi potrošnik je poklican, da pomaga pri tem, kako poskrbeti dovolj svežega mleka in kam ga pravilno hraniti, da se ne pokvari.

Snaga in higiena pri pridobivanju mleka in pri ravnanju z njim do končne porabe sta danes edini sredstvi, ki ju lahko porabljamo v boju za preskrbo s svežim mlekom.

rabinjerji v Montagnani izvedeli, da neki 57 letni Antonio Buongiorno posluša tuje radijske postaje, najraje pa londonski radio. Naredili so pri njem nenaden obisk in našli aparat sicer ugasnjen, vendar pa je bil kazalec nastavljen na London. Pred izrednim sodiščem se je Buongiorno zagovarjal, da je svoj radijski aparat popravljal in da je po končanem delu zapovrsti poskušal vse postaje, kar jih ima apart zaznamovane, da bi preizkusil aparat. Toda sodišče njegovemu zagovoru ni verelo. Poslušalec je bil obsojen na šest mesecev zapora in 4000 lir denarne kazni, povrh pa mu bo zaplenjen tudi radijski aparat.

Benetke bodo darovale Trogirju kipe levov. Za 1. december, ko bo poteklo deset let, odkar so bili čez noč razbiti in odstranjeni benški levji v Trogirju, bo Trogir dobil nove kipe benških levov, da jih bo občina dala postaviti na ista mesta, kakor so bili popre. Dva leva bo darovala beneška občina, po enega pa beneška banka in občina Foscari.

Z delfinom sta se srečala. Dva Torinčana, 19 letni Cortese in 21 letni Cose, sta bila na letovišču blizu Savone. Najela sta majhen čoln in zaveslala od obale proti odprtemu morju. Ko sta preveslala že kakšnih 500 metrov, jima je priplaval nasproti velik delfin. Mladenčica sta se srečanja s to morsko živaljo ustrašila in napela vse sile, da bi čim prej spet priveslala do obrežja. Toda žival je bila urneša in je butnila ob čoln. Cortese je padel v vodo, toda tovariš mu je pomagal in ga spet potegnil na čoln. Delfin ju je še naprej zasledoval in še nekajkrat udaril ob čoln, toda mladenčica sta brez vedne nezdore dosegla kopno. Delfin je nato odplaval na široko morje. Mladenčica sta prisegla, da se s čolnom ne bosta več podajala na visoko morje.

Z Gorenjskega

V Dvoru pri Kranju so ustanovili skupino Narodno socialistične stranke, ki posveča posebno pozornost mladini. To vzgajajo v narodno socialističnem smislu.

V Kranju je v neki tovarni tkanin prišla transmisija za roko delavca Jožefa Bregarja in mu jo odtrgala. Nesrečna se je pripeljala v golniško bolnišnico.

Na tisoče steklenic marmelade, borovnic in drugih kuhanih sokov je že pripravljenih v Kranju za ranjence. To delo je izvedla ženska organizacija. Posebno požrtovalne so bile po poročilu gorenjskega dnevnika skupine v Škofji Loki, Zabnici, Stari Loki in v okolici Kranja.

V Kranju so v nedeljo delili v strankinem domu izkaznice koroškega Volksbunda.

V Mežici je utonila 2 letna rudarjeva hčerka Matija Kolarija. Dekletce se je igralo pri vodnjaku in padlo vani.

Koroška mladina, ki je gostovala te dni v sedmih italijanskih mestih in izvedla tu več koncertov, je bila po poročilu gorenjskega dnevnika povsod navdušeno sprejeta. Dnevnik prinaša lepo sliko o prisrčni msprejemu nemške mladine v Abbazii.

Matura na I. ženski realni gimnaziji

Na I. ženski realni gimnaziji (Poljanski) se je vršil višji tečajni izpit od 13.—23. julija t. l. pod predsedstvom ministrskega odposlanca g. prof. dr. Umberta Urbanija. Prijavilo se je k maturi 92 rednih učenc in 4 privatistke. Od teh je doseglo priznanje zrelosti 93 pripravnice, in sicer iz VIII. a razreda: Beve Majda, Brezovnik Jana (oproščena ustnega izpita), Černigoj Jožefa, Črepinko Zlatoslava, Filipič Darinka, Golob Miroslava, Gorenec Ladislava, Gosak Metoda, Kapun Rosanda, Keršmanec Berta, Klanjšček Danica, Kos Marija, Kovčič Nada, Krautberger Eva, Krautberger Iva, Krizan Marija, Kutin Tatjana, Omerzu Regina, Rojko Majda, Snoj Marija Ana, Stare Marija, Stelzer Danijela, Sabec Zlatka, Uranki Zorka, Vadal Terezija, Vovk Ana Zajec Stanislava, Zakrajšek Zofija, Vizjak Nevenka, Ascher Alice (priv.). — Iz VIII. b razreda: Bulog Velenka, Černešek, Frančiška, Debevec Ana, Drenovec Andreja, Fatur Viktorija, Gerdina Marija, Grčar Jelena, Irgolič Sonja, Jerab Veronika, Kozjak Ruža, Kumer Frančiška, Legiša Rozalija, Legović Grozdana, Markelj Marija, Mrak Danica, Nemanic Martina, Pahor Olga, Pančur Antonija, Petkovšek Darinka, Pogačnik Dragica, Prusnik Irena, Pucelj Sonja, Sajovic Valentina, Sark Tatjana, Slavec Jelica, Štrukelj Miroslava, Urh Veronika, Valenčič Ana, Završan Majda, Iskra Vladimira (priv.). — Iz VIII. c razreda: Boršner Marija, Brajer Majda, Cigoj Vanda, Čehun Helena, Erzin Jirina, Furlan Antonija, Hlepec Zvonimira, Jazbinšek Slavica, Jež Marija, Kajzelj Marta, Kastelic Angela, Mastnak Gabriela, Pichler Ana, Pleško Julija, Požar Silva, Prudič Lidija, Puc Mira, Ravnikar Ružica, Rifelj Vojinka, Rihtarčič Nada, Smrekar Danica, Špan Zdenka, Stare Emilija, Stupica Marija, Sretina Marija, Štrukelj Helena, Velkavrh Frančiška, Verbič Ana, Wohinz Marija, Zalar Rozina, Zrime Marija, Gogala Marija (priv.), Oblat Dragica (priv.). Popravnega izpita ni nobene, za leto dni ni bila zavržena nobena. Dve pripravnici nista mogli priti k ustnemu izpitu, ena se ga pa sploh ni udeležila. — Ravnateljstvo.

Na I. ženski realni gimnaziji (Poljanski) bo razdelitev letnih spričeval v petek, 31. julija t. l. v Lichtenurnu za vse razrede. Služba božja za razrede I.—III. v kapeli Lichtenurnovega zavoda se bo pričela ob osmih, za razrede IV.—VIII. pa v kapeli zavetišča sv. Jožefa; po službi božji pridejo ti razredi v Lichtenurn. Natančnejša navodila so objavljena na razglasni deski v Lichtenurnovem zavodu. — Ravnateljstvo.

V kopalisce ob Trnovskem pristanu in v sončno kopalisce v Kolesiji je nedeljska vročina prignala na tisoče in tisoče malih in velikih, a vse te množice so bile zadovoljne s preprosto ureditvijo začasnih kopalšč. Ob Trnovskem pristanu so kopalci dobili tudi pitno vodo, ki jo imajo seveda tudi v Kolesiji. Posebno so pa kopalci ob Trnovskem pristanu zadovoljni, ker je mestna občina pod Prulskim mostom dala napraviti nizke jez, ki združuje vodo, da je sedaj med mostom in zapornico ob Spici globoka od 50 do 80 cm ter se lahko v njej okopeljejo tudi odrasli in plavalci. V Kolesiji bi mestna občina rada okoli bazenov navozila še drobnega belega peska, vendar pa sedaj ni mogoče, zato bodo pa obiskovalci sončnega kopalšča v Kolesiji za sedaj morali biti zadovoljni z mirko v malem bazenu, radi bodo pa potrpežljivi tudi z debelim obrobkom ob bazenih. Čeprav sta veliko mladine kopalšča ob Trnovskem pristanu in tudi sončno kopalšče v Kolesiji samo improvizirani in za silo urejeni, vendar se v obeh kopalščih zbirajo predstavniki najrazličnejših stanov.

Dunaj : Bukarešta 0:0

Medmestna nogometna tekma med Dunajem in Bukarešto se je končala neodločeno z 0 : 0, kar je za Bukareščance zelo laskavo, če pomislimo, da so pri Dunajčanah nastopili nekateri z zvanečimi imeni.

Tone Rakovčan:

Otroška vojska

Bil je sicer že zunaj, toda na cesto nisva mogla zbežati, ker bi naju Kragljevka videla in spoznala. Počepnila sva za drvarnico, zadržala dihanje ter gledala jajca. Pepe je nosil dva, jaz enega, največjega. Kragljevko se nisva bala: odvrkla bo smeti pa bo oddrsala spet v hišo. Kot na sprehod bova spet počasi odšla k skladišču. Toda tačas se bo najbrž vsulo, kajti ob štirih popoldne še ni bilo nebo nikoli tako temno.

Komaj se je prikazala Kragljevka izza hleva, je presekala nebo silen blisk, potem je tresnilo in zabobnelo, da sva bila nekaj hipov brez uma. Udariti je moralo nekeje za Blaževico, ker se mi je zdelo, da se je pokadilo in zasmrdelo po žveplu. Obema so se tresle roke. Izginiti morava od tu, kajti tu sva krada. Božja roka naju lahko doseže. Prav v to drvarnico bo počilo, jo podrlo in naju zasulo, ako naju ne bo ubila strela. Strahoma sva se pripravila na beg, preden spet trešči.

Stara Kragljevka se ni ustrašila, kakor sva dognala. Pod pristrežje hleva je stopila, nekaj je mrmrala ter gledala na Blaževico. Toliko naju je ovirala, da nisva mogla nikamor. In zdaj pa prišel najbrž tudi Morgan! Da bo zijal tudi on tja gor! Potem bi bila v pasti in naju tudi beg ne reši več.

Zopet se je zablistalo. Krvavi svet se je prepejal od zahoda po vsem nebu, kakor bi se užgali črni oblaki. Zagrmelo je in zabobnelo, da se je potresla zemlja. Težke kaplje so zaropotale po drvarnici.

»Steciva! Pepe me je pogledal s preplašeni mi očmi.

»Beživa!«

Zagnala sva se izza drvarnice mimo Kragljevke, ki se je naju ustrašila. »Ježeš!« sva se ališala za seboj. Potem sva jo v najhujši plohi pobirala z vso sapo v skladišče. Jajca sva držala kot največjo dragocenost v rokah.

3.

V skladišču sva se umirila, četudi nama je kapljalo od rokavov in hlačnic. Najprej sva skrila za stebel jajca, ker sva vedela, da bo vojska kmalu za nama. Potem sem si jaz sezul mokre čevlje. Po strehi je šumelo, s steze je drl cel potok na cesto, bliskalo in grmelo pa ni več Pepe si je gladij z dlanmi lase. Ko sem bil bos, sem začutil, da skozi skladišče piha. Čudno gibanje je nastajalo zunaj. Vratnice so se majale in poškrpavale, drevje in grmovje se je razgibavalo, kakor bi si pošepetavalo o prestanem strahu. Tam nad Javornikom se je nebo v ozki črti zelenkasto posvetilo. Veter je postajal močnejši, oblaki so se odgrinjali, bežek kot plašne pošasti tja za Srnjak. Vse ozračje je dobilo prozorno zeleno barvo. Tudi midva s Pepetom, ki sva stala na vratih skladišča ter opazovala to nenadno naravno spremembo, sva imela tako svetlobo v očeh.

Samo se prav tenko je pršilo. Kmalu so skozi oblake pridrl sončni žarki. Drevje se je umirilo, od Slivnice do Prebožja sta se prikazali v velikanskem dvojnem loku čudovito lepi mavrici.

Postalo je spet tako toplo, da sva čutila, kako naju greje skozi mokro srajco.

Poškočila sva preko luž ter se od veselja zaganjala kvišku, kakor bi hotela prijeti za vrh mavričnega loka.

Ob plotu Žagarjevega vrta se je vračala vojska. Kljub soncu in mavrici je bila vrnitev za-

lostna. Capljali so drug za drugim brez besed. Nevhita jih je pošteno zdelala, tudi generala; vsaj tako je bilo videti. Cotal je sem pa tja, pa tudi poskočil na eni nogi. Sovražnikom je papir visel s klobukov, enemu je mahal raztrgani rokav srajce, da se je videla vsa laket. Uganila sva, da so slabe volje in sva se zbala zaradi menaže. Pa kdo naj v nalivu kuha? Saj bi nama vse ugasnilo. Domislil sem se, da tudi jabolke še nimam. Misel na jajca pa me je opogumila, da sem stopil generalu naproti. V tla je gledal kot hudobec pod križem. Pošepetal sem mu: »Jajca imam!«

»Pa fige!« je vprašal, ne da bi me pogledal.

»Jih nile«

»No, tista smrdljiva jajca kar sam požiri!«

Da so smrdljiva? Da so klopotei? Poskušala res nisva s Pepetom.

In kakor general je vsa vojska odeppljala v skladišče. Eden izmed polkovnikov je imel z namramicami zavezane hlače, pa mu niso držale, ker je potegoval ob vsakem koraku desno hlačnico navzgor.

S Pepetom sva se pomaknila za njimi, s ceste je zavil k nam še Andreje. Komaj so bili v skladišču, so postali vsi drugačni, kakor bi bili drugi ljudje. Skladišče je imelo res prav skrivno moč. Pod tisto streho smo se počutili dobro kakor nikjer drugje.

Posedli smo po generalovem zgledu ob kamnitih stebrih. Dočim si je general ogledoval rano na nogi, so imeli vsi ostali opravka s čimer koli na sebi. Videlo se je, da so se šele zdaj otresli prestalega strahu ob nevihti.

Fronc, ki je bil še zadosti pameten, kadar ni bil jezen, je prvi spregovoril: »Res, med hudo uro nista mogla kuhati, Zdaj pa bosta! Kar zakurita!«

»Ni ne še drv ne jabolke!« sem po pravici povedal.

Vstopil je Andreje, ki je bil edini popolnoma suh. Bose noge je imel še prašne. Začudil se je, ker smo bili tako tiho.

Fronc je premišljeval, kaj bi zdaj in tudi mi nismo vedeli, ali bo menaža ali je ne bo. Jajca je Pepe skrnil v hlačne žepce, toda Fronc se je domislil nečesa važnega, zato me je vprašal: »Kaj pa boš z jajci?« Tako je izdal veliko skrivnosti, so se ozrli vame. Nekaterim so se posvetile oči in vse hudo je bilo pozabljeno. Znabit se niso toliko veselili jedi, kakor naslajanja ob kuhi. Prvič bo stala v naši vojaški kuhinji ponev nad ognjem, v njej bo vrela voda tako kot doma na štedilniku. Gledali bomo v bela jajca, da bodo kuhana, potem bomo jajca olupili, razrezali in vsak bo dobil ozek bel in rumen košček. Potem pa še pečene krhlje. To bo pojedina!

Mnogi smo tako mislili. Tudi Fronc. Neki prijatelj nemir se nas je vseh polotil ob tem ne pričakovnem načrtu. Da bi tedaj general ukazal, naj skoči vsak še po eno jajce domov, pa bi se zgodilo.

Pepe je tačas izvlekel jajca iz žepa. Videl sem, kako jih je gledal, kakor bi bila živa in bi se mu smilila. Vsi bodo jedli s tako muko in tveganjem pridobljena jajca! Tudi tistile emerja, Polde, ki se nikoli nič ne upa. Rajši jih spusti na tla!

Pa smo ga že vsi obstopili in Fronc je vsem po vrsti ob ušesih potresel: »Tale šekljaj!«

Tudi midva s Pepetom sva poskušala. Tine je ugotovil, da je tisto največje res klopotec. Andreje je povedal, da klopotec skozi luknjo smrdi, kdor ima dober nos.

(Nadaljevanje.)

Naberimo zdravilnih zeli!

Kot smo že večkrat omenili raste pri nas nešteto zdravilnih zeli, ki vsebujejo različne snovi. Te snovi lahko tudi umetno pripravimo v zdravilnih rožah so našemu telesu najpriljubljenejše dane in vezane.

V glavnem ločimo te snovi v 3 skupine: prva vpliva in zdravi naše telo ter ga krepi, druga skupina pospešuje delovanje organov in opravljanje njih funkcij, tretja pa dovaja človeškemu telesu različnih snovi, ki mu manjkajo. Te so predvsem železo, apno, mangan, kalij, natrij, razne kisline in tako dalje.

Poleg teh snovi, najdemo pri kemični analizi še druge, n. pr.:

Alkaloide, ki vsebujejo dušičnate snovi in pa močno vplivajo na naš organizem, najdemo največkrat v plodovih in lubju rastlin vezane s kislino. Alkaloide so zelo grenkega okusa in se tope le v etru, bencinu in alkoholu. Delovanje alkaloidov je zelo zamotano. Vplivajo na živčevje in mišice. Med alkaloidi imamo največ najhujših strupov: strihnin, nikotin in kokain. Največ alkaloidov vsebujejo: mak, kristavec, tobak, jesenski podlessek, krvavi mleček, plešec, češmin, jecmen, metnjak itd.

Glukoside, ki so sestavljeni iz kisika, vodika in ogljika in se nahajajo v rastlinskem in živalskem telesu, so po večini trdi in kristalizirajoči organski spoji. Glukosidi razpadejo pod vplivom raznih čimov, sladkor ali druge snovi. Nekateri glukosidi imajo na naše telo močan vpliv, nekateri izmed njih povzročajo na koži razna vnetja, rane in rdečice. Tudi če jih vdihavamo se lahko zastrupimo. V večjih množinah zaužiti glukosidi lahko povzročijo smrt, ker ohromijo centralno živčevje, srce in dihalne živce. Glukosidi se nahajajo pri rastlinah in navadno v koreninah, manj v listih in plodovih. Imajo jih rastline: šmarnica, mačeha, ramšela, gladež, bezeg, češnja, jablana, lan, lapuh, milnica, mrzličnik, gornik in druge.

Grenke snovi, ki jih pridobivamo iz nekaterih delov rastlin, jih uporabljamo kot grenčice pri slabem želodcu. Zaradi grenkega okusa povzročajo izločanje slin, dražijo črevesne žleze in žolčnik. Največ grenkih snovi vsebujejo: pelin, črna meta, grenkuljica, grizevnik, gladišnik, rumeni encijan, steznik, kravoječ itd.

Sluznate snovi, ki sestojijo iz raznih gumijev, škroba in celuloze, varujejo sluznice pred močnimi kemičnimi dražili. Te uporabljamo zato pri vnetjih prebavil, dihal in požiralnika. Pomagajo pa tudi pri različnih notranjih izpuščajih. Mnogo sluznatih snovi vsebuje slezenovec, slez, perunika, lučnik, lapuh, islandski lišaj, meseček, gabez in druge.

Mastna olja učinkujejo na naše telo kakor zgoraj omenjene sluznate snovi. Zunanje uporabljamo mastna olja kot mazila proti kožnim boleznim, notranje pa kot odvajalno sredstvo. Sem prištevamo vse oljate sadeže in njih semena.

Eterična olja so topljiva le v etru, bencinu in spiritu in jih najdemo pri rastlinah največ v cvetovih, koreninah in plodovih. Zaradi svojega vonja učinkujejo rastline s hlapnimi olji pomirjevalno, pospešujejo prebavo, lajšajo krče, razkužujejo in primorajo žleze slinavke k delovanju. Največ eteričnih olj vsebujejo: bezeg, brin, čebula, česen, dobra misel, izop, jašcarica, kamilica, kolmež, kravoječ, lipa, melisa, meta, pelin, rožmarin, rutica, timijan, špajka in žajbelj. Hlapna olja so navadno enostavni ogljikovodiki, vsebujejo pa lahko tudi druge elemente, včasih celo žveplo (česen).

Čreslovine vsebujejo večino rastline v skorji. Čreslovina oziroma krvne žile, krči stanice ter suši sluznice. V večjih množinah učinkuje omamljivo. Največ čreslovine vsebuje hrast, bezeg, gabez, gornik, grozdje, resje, robida, ribez, oreh, dišča perla, kutina in jagodnjak. Rastline, ki vsebujejo čreslovino uporabljamo pri notranjih krvavitvah, driskah pa tudi zato, da zmanjšamo krvni pritisk in premočno delovanje sluznic.

Saponine imenujemo one rastlinske snovi, ki se pri kuhanju penijo kot milo. Imajo pa tudi odvajalni in čistilni učinek. Manjša množina saponina pomaga pri slabem teku, topi kamne, čisti kri, zmehča sluznate gnote ter pospešuje potenje in izločanje seča. K saponinim rastlinam prištevamo predvsem milnico, dalje odgriznenko, lakoto, mrto koprivo, kačnik, lučnik, mačeho, piriko, slezenovec, dišečo vijolico, ranjak in druge.

Kremečveo kislino, ki jo najdemo največ pri islandskem lišaju, fižolu, pljučniku, vresju, gladišniku, gladežu in dresnu, uporabljamo pri različnih vnetjih kože, izpuščajih, oteklinah dlesni in ustne sluznice ter pljučnih boleznih.

Salicilno kislino, ki se pridobiva iz lubja vrbe in pospešuje izločanje seča ter vpliva na epitelno stanje. V ljudski medicini uporabljamo rastline s salicilno kislino pri boleznih žolča, mehurja, jeter in kože, poleg tega pa zdravi mrzlico in pa sklepni revmatizem.

Rudninske soli, ki jih direktno za zdravljenje ne rabimo, pomagajo nam pa za zgradbo organov, indirektno pa pomagajo pri presnavljanju in izločanju. Rastline vsebujejo največ natrija, kalcija, kalija, magnezija, apna, železovega oksida, klorida itd.

Indulina, ki ga posebno današnja znanstvena medicina tako upošteva, najdemo v družini kolaric: regratu, omanu, kompavi, cikoriji, repincu in gabez.

S Hrvaškega

Zdaj bodo začeli z velikimi regulacijskimi deli rek in primorskih pristanišč. Meliorizirali bodo tudi nekatera poplavna polja, ki bodo po osušitvi postala rodovitna.

Posebno učilišče za mlekarstvo bo kmalu ustanovljeno v Bjelovaru. Prostore so si že ogledali nekateri uradni predstavniki. Mlekarstvo učilišče bo v Sredicah blizu Bjelovara.

K žveplenim vrelcem v bližini Banja Luke vozijo zdaj vsak dan številni avtomobili, ki se jih prebivalstvo lahko poslužuje. Vrelci so bili poznani že za rimskih časov in so med prebivalstvom zelo priljubljeni.

V Bjelovaru bodo za obletnico ustanovitve hrvaške države postavili na Poglavinov trg velik glasbeni paviljon, zraven paviljona bodo zgradili tudi majhen vodomet.

Te dni je dala hrvaška pošta uprava v promet novo pošto znamko po 3 kune. Na znamki je prikazana glavna župna cerkev sv. Petra in Pavla v Osijeku.

Te dni je zagrebška uprava cestne železnice dala v promet novo tramvajsko progo od Černomerca do Kvaternikovega trga. Proga ima številko 6.

V neki zagrebški ulici je mladina priredila domačo zabavo. Ob tej priložnosti je mladina zbrala tudi 500 kun, ki jih je potem darovala hrvaškemu Rdečemu križu.

Nepoznan hrvaški dobrotnik je te dni izročil hrvaškemu Rdečemu križu vsoto 100.000 kun za otroke v južnih delih države. To je lep primer človekoljubnosti in narodne zavesti.

16. t. m. je na Krku umrl msgr. Ivan Mrakovčič. Star je bil 63 let. Pokopnik je bil član stolnega kapitla in papežev prelat.

Športni drobiž

Še nekaj podatkov iz zagrebške mednarodne kolesarske dirke. Gledalcev ob cestah je bilo nad 20.000. Vreme je bilo sila deževno, kljub temu pa so gledalci vztrajali. Zaradi dežja so z dirko začeli uro kasneje kot je bilo napovedano. Cesta je bila spolzka in je več dirkačev padlo. Pred glavnimi vozači so vozili na isti progi tudi juniorji. Zmagal je Vodopija (Orel) v času 30:19,0. Vozil je torej povprečno po 35.850 km na uro. Drugi je bil Sekorija (Zagreb), tretji Vrbanočič (Trešnjevka). Potem pa so sledili še ostali. Pri glavni dirki niso prišli na start Madžari, vendar pa je dirka z udeležbo Nemcev in Bolgarov mnogo pridobila. Kot poedinec je prišel prvi na cilj Nemec Hörmann. Prevozil je 41 krogov, kar je znašalo 73.800 km v času 1:56:10. Na uro je vozil z brzino 38.120 km, kar je zelo lepo. Drugi je prišel na cilj Valenta (Nemčija), 3. Schwarzer, 4. Georgijev (Bolg.), 5. Prosinek (Hrv.), 6. Mitov (Bolg.), 7. Šolman (Hrv.), 8. Horvatič (Hrv.), 9. Kühn (Nem.) in 10. Ivanov (Bolg.). Sledili so še štirje tekmovalci. Po oceni moštve je zasedla Nemčija prvo mesto in si priborila 99 točk. Vozili so v postavi Hörmann, Valenta in Schwarzer. Nemci so dobili darilo hrvaškega športnega vodje, Bolgari pa pokal Hrvaške kolesarske zveze.

Tudi hrvaški igralci bodo imeli še mnogo dela ko bodo igrali na raznih mednarodnih prvenstvih. Zdaj je znano le toliko, da bodo morali nastopiti 4. in 5. oktobra v medmestni tekmi Zagreb-Dubrovnik, kjer bodo sestavili državno reprezentanco za srečanje s Slovaško, ki bo 8. in 9. oktobra v Zagrebu. Teden pozneje pa bo »Zagreb« nastopil v Celovcu proti KAC-u. 22. in 23. oktobra bo v Bratislavi revanžno tekmovalje med obema igralnima ekipama. Mesec pozneje pa bo »Zagreb« nastopil v Milanu proti domačemu igralnemu klubu »Rari Nantes«. Razen omenjenih prireditev se zveza razgovarja še z Nemci in Madžari za morebitno meddržavno ali vsaj medmestno srečanje.

Hrvaška igralna zveza je na eni zadnjih sej priznala že nekatere državne prvenstvene rekorde. Ti so: 100 m prosti stil Miloslavčič 1:03,0; 200 m prosto Defilipis 2:26,0; 400 m prosto Defilipis 5:15,2; 1500 m prosto Defilipis 22:31,2; 100 m hrbtno Marčić 1:15,2; 200 m hrbtno Vidmar 2:52,4; 100 m prsno Grkinič 1:17,4; 200 m prsno Barbieri 2:55,2; štafeta 4x100 m Ustaška mladost (Vidović, Miller, Štakula, Miloslavčič) 4:24,0. — Ženske: 100 m prosto Brkič 1:25,1; 400 m prosto Brkič 7:28,8; 100 m prsno Fišer 1:37,4; 200 m prsno Petković 3:26,8; 100 m hrbtno Bartulović 1:31,4.

Nemški atlet Pector je na nedavnem tekmovalstvu v dunajskem Pratu vrzel kopje 70,68 m daleč. To je letošnji najboljši nemški rezultat v tej disciplini. Obenem je dosežena daljina takoj za svetovno znamko Finca Nikkanena.

Na veliki liahkoatletski prireditvi v Helsinkih je vrzel finski in svetovni prvak Nikkanen znova kopje kar 71,24 m daleč.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 28. julija: Viktor I., p.
Sreda, 29. julija: Marta, dev.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gospodarska cesta 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

S travo porasli hodniki so večkrat razburjali preveč natančne ljubljance, da smo morali pogosto čitati priporočila, kako mestno cestno nadzorstvo zanesljivo red po mestu. Časi so se pa spremenili in že smo brali, kakšna dobrota je trava na hodnikih, ker je odlična krma za zajce in druge male živali. Mestni tehnični oddelek je tudi že večkrat razmotril vprašanje, če je ceste, porasle s travo, treba smatrati za neurejene, vendar je pa odločil, da v načelu take ceste nikakor niso neurejene, saj so pač nekatere ceste na periferiji preširoke za promet, pri tem pa bolj ustrezajo higien-skim razmeram kot n. pr. ozke ulice v središču mesta. V ugodnejših razmerah bodo take za promet preširoke ulice obrobene s zelenimi trati, zožene s kolesarskimi potmi itd. Z estetske strani je gotovo lepši pogled na ozke zelene preproge ob cestah kot na puste ceste brez zelenega okrasa. Ker se pa sedaj prav znaten del mestnega prebivalstva peša z rejo malih živali, ima mestno cestno nadzorstvo gotovo tudi pri tem vprašanju večino razsodnega prebivalstva na svoji strani, da naj pusti kolikor mogoče več zelenih robov zlasti ob širokih cestah na robu mesta. Seveda moramo zaenkrat prepustiti mestnemu cestnemu nadzorstvu, da določi, katere ulice je treba popolnoma otrebiti trave predvsem po vozišču, kar tudi samo opravi, hodnike pa radi otrebiti posamezni hišni posestniki.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Drama ostane zaprta zaradi snajenja poslopa od 27. julija do 10. avgusta.

Opera:

Torek, 28. julija ob 17: Baletni večer. Izven.
Cene od 20 lir navzdol.
Sreda, 29. julija ob 17: »Trubadur«. Red.
Sreda.
Četrtek, 30. julija: Zaprto.

Na švedskem je bilo te dni več liahkoatletskih prireditev, na katerih so bili doseženi nekateri pomembni rezultati. Tako je na juniorskem tekmovalstvu teklen Sten Olsson 400 m v času 49,2; Ericson je vrzel kladivo na nekem drugem tekmovalstvu 55,02 m daleč in Stengvist je skočil v daljino 7,28 m.

Anche il primo
che passa sà...

Tudi prvi mimo-
idoči ve...

che il miglior impiego che tu
puoi fare di 12 Lire è quello
di comperare un biglietto della
Lotteria di Merano. Con un rischio
così minimo puoi diventare
parecchie volte milionario. Non
tentarlo sarebbe una colpa.

da je najboljšo opravilo, ki ga
moreš opraviti z 12 lirami, kupiti
srečko Loterije di Merano. S tako
majhnim rizikom lahko postaneš
večkratni milijonar. Greh bi bil,
ne poskusiti.

REGALA MILIONI
a chi acquista un
biglietto per L. 12—
DARUJE MILIONE
tistemu, ki kupi
srečko za Lir 12—

V. HEISER

55

Zdravnik gre križem svet

Ko se je dr. Flexner prvič mudil na vzhodu, se je hotel Noguki vrniti z njim na vseučilišče v Pensilvaniji, toda Flexner je njegovo ponudbo odklonil, češ da nima mesta zanj v laboratoriju; pozneje pa je na vso stvar čisto pozabil.

Leto dni nato se je Noguki sam predstavil in dejal: »Tule sem. Hočem biti vaš pomočnik.« Nato je v Philadelphiji dal tako sijajen dokaz o svojih sposobnostih, da ga dr. Flexner ni mogel več pogrešati; premestil ga je v Rockefellerjev zavod. Ta mož je včasih delal kar po 48 ur skupaj, ne da bi kaj zaužil ali svoji družini vsaj telefoniral. Imel pa je tako muhast značaj, da razen dr. Flexnerja nihče ni mogel prav dobro shajati z njim.

Čudaki moč je bil tako dolgo ločen od svoje domovine, da ga njegovi rojaki niso več mogli dobro razumeti, prav tako nerazumljiva pa je bila tudi njegova angleščina. Ko pa je nekdo izbruhnila kuga trebušnega legarja, se je nepričakovano hitro naučil španščine, ki mu je na videz gladeke tekla, in poslej sva se dobro sporazumevala v tem jeziku.

Čprav je bil Noguki človeštvu zelo koristen, ga na uradniški v knjigovodstvu Rockefellerjevega zavoda ni

so prav nič marali, ker jih je strahovito moril. Dali so mu, recimo, tisoč dolarjev za osebne stroške in beležnico, v kateri naj bi zapisoval dnevno vse svoje izdatke. Kadar pa je Noguki prišel v urad, je bila beležnica zmeztaj prazna. Prav dobro so vsi vedeli, da je svoj denar čisto upravičeno in zakonito porabil, a kako ga je potrošil, o tem so samo mogli ugibati.

Noguki je kar po sebi zaslovel, ker je bil človek, ki je povsod vzbujal pozornost; sam pa je bil precej nestršen, ker se mu razne naloge, ki so mu obetale sijajne uspehe, niso zmeraj posrežile. Ko so ga poslali v Guayaquil na Ekvadorju, da bi tamkaj preučeval rumeno mrzlico, ki je še ni nikdar prej videl, so ga seznanili s primeri, o katerih sta tako krajinski zdravnik kakor tudi plinčni večak iz Čikage zatrdila, da so čisto pravi bolezenski primeri.

Noguki je bolnikom vzel nekaj krvi in odkril nova telesa za znanost. Gojil jih je ter potem vbrizgal kuncem in belim miškam. S tem je v teh živilih povzročil bolezen, ki je bila na pogled podobna rumeni mrzlici. Ker je sodil, da so zdravniki dognali pravo bolezen, je mislil, da je odkril povzročitelja rumene mrzlice, a na žalost za

njegov sloves je šlo le za klice, ki povzročajo neke vrste nalezljive rumenice, poznane kot krvotočna zlatenica ali Weilova bolezen. Ta bolezen mu je bila že znana, ker jo je prej raziskoval, toda vrsta klice, ki jo je našel na Ekvadorju, se je razlikovala od poznane.

Ker so krvotočno rumenico najprej odkrili na Japonskem, je bilo Noguki mnogo od tega, da bi dobil v roke kak primeren pristne in izvršne klice, ki bi jo potem primerjal s povzročiteljem ameriške rumenice. Že dvakrat so poskusili, da bi ga umetno gojili, a se jim ni posrečilo. Ko sem nekdo obiskal zavod Kitasato v Tokiju, me je ravnatelj bakteriološkega laboratorija vprašal, če bi bil pripravljen pomagati jim, da bi mogli vzgojiti izvršne klice krvotočne rumenice v Rockefellerjevem zavodu.

»Kaj naj storim, da vam lahko pomagam?« sem vprašal.

»O prav malo,« mi je zatrdil. »Ni treba drugega, ko da spravite na ladjo nekaj morskih prašičkov pa da vsak osmi dan vbrizgate zdravemu prašičku bolezensko snov, ki ste jo dobili od poginjajočega ali pravkar erknjenega morskoga prašička. Mi vas bomo preskrbeli z vsem potrebnim in prašičke vkrcali na ladjo.«

»V redu!« sem mu odgovoril in potem ko sem sprejel nalogo, nisem več nanjo mislil. Veliki parnik »Ruska carica«, last družbe Canadian Pacific, je bil hudo nagneten: vse izbiče so bile zasedene. V svoji sem našel šest

morskih prašičkov, od katerih so dve-ma trup vbrizgali že prejšnji dan, štirje pa so bili zdravi, da bi tako prišel trup svež do namembne postaje. Zraven so ležali kupi zelenja in zelja. Sopotnik v moji izbiči je takoj ogorčeno ugovarjal, da bi moral potovati v družbi šestih prašičkov, jaz pa sem se strinjal glede tega z njim, ker je bil vzhod v tem temnem in vročem okolju res vse prej kot prijeten. Nekaj trenutkov sem bil sam v svoji izbiči, ko je že prišel nadzornik ter me opozoril, da bo treba morske prašičke izkrcati. Moje edino upanje je bilo v tem, da zavlačujem vso zadevo tako, da se upiram kolikor se da, in res se je nadzornik še z menoj preklepal in poslušal moje trmasto ter krepko dokazovanje, ko se je ladja že zganila.

»Puste jih tule vsaj za to noč. Jutri se bomo potem pomenili o nadaljnjem,« sem mu obljubil. Mož je nazadnje vendarle odšel.

A preden sem si mogel prav domisliti, kaj bom ukrenil, me je v spremstvu nadzornika in ladijskega zdravnika uradno obiskal kapitan sam. Kapitan mi je kar kratko napovedal ulatim:

»Veo to robo morate spraviti v kraj. Ne moremo tvegati, da bi še naši potniki okužili zaradi šestih morskih prašičkov!«

»A zame je silno važno, da jih prepeljem v Združene države...«

»Ne maram jih na svoji ladji. Vso vašo krambo bo treba odnesti: skvarjeno krmo in vse ostalo.«

»Ali bi se prej lahko posvetoval z vašim zdravnikom?« sem vprašal.

Ko je kapitan privolil, sem zdravnika pregovarjal k poklicni vzajemnosti ter mu pojasnil svoj namen.

»Povejte mu, prosim, da ni prav nobene nevarnosti, če so prašički na ladji. Saj veste, da potnikov ne morejo okužiti. Razumem seveda, da ugovarjajo, ker so v moji izbiči, toda če boste kapitana prosili, naj mi dovoli, da jih spravim v ladijsko mrtvašnico, sem prepričan, da bo pristal.«

Zdravnik je podpiral mojo prošnjo z vsemi močmi in kletke ter krmo smo kmalu zatem prenesli v mrtvašnico.

Nekaj dni so pogumni morski prašički, ki tako potrpežljivo prenašajo toliko človeških boleznih, veselo divjali sem pa tja ter hrustali svoje zelje, ne da bi kaj skutili, kako se jim bliža smrtonosni konec pod mesarskim nožem.

Potem ko smo zapustili Tokio, se je vreme sprevrglo. Deževalo je in vetrovi so hrumeli s toliko silo, da so skoraj vsi potniki zboleli za morskimi boleznimi, samo prašički so ostali prav dobre volje. Osmega dne sem vbrizgal strupa čednemu morskemu prašičku, ki je imel bela ušesca. Naslednjega jutra so prašički dobili novega sostanovaleca, ki je ležal nad njimi na gumijasti mizi. Bil je neki kitajski potnik, ki je umrl prejšnjo noč. Po običaju svojega plemena je pri ladijski družbi založil jamstveno vsoto, da ga ne bodo spustili v morje, če bi se pripetilo, da bi umrl na ladji, marveč da ga bodo spravili v grob njegovih dedov, tako da mu bodo potomci lahko izkazali običajne poslednje časti.

Zanimiva posebnost v ribnici

Ze svoj čas smo poročali, da so vzdali na notranji zid ribnice lep relief, ki predstavlja prizor iz življenja ribičev med lovom rib. Marsikateri ljubljčan si gotovo še do danes ni ogledal tega lepega reliefa in mnogi, ki hodijo mimo, grede kakor slepi naprej.

Prijatelj Tone, ki se res zanima kot amater za vsak umetniški in stavbarski pojav, je reporterja pred dnevi povabil na sprehod po Vodnikovem in Pogačarjevem trgu, da mu razkaže mnoge zanimivosti, da mu pokaže tudi, kako znajo branjke biti premetene in zvite in kako znajo skrivati blago, po katerem je veliko povpraševanje, a ga je na trgu malo na ponudbo.

Tone je reporterja pripeljal tudi pred ribnico in mu kratko, ne da bi mu kaj sugeriral, velel:

»Ste te znamenite stebre v ribnici od novega cvetličnega paviljona. Ko prideš do šestega, si ga ogled in povej svoje mnenje!«

Tone je mirno stal in reporter je štel, nato pa vzkliznil:

»Kaj pa je to? Ta stebel ni pokončen. Je nekoliko poševo.«

In tudi mnogi drugi opazovalci so z raznimi šalljivimi opazkami ugotovili nepobitno dejstvo,

da stoji stebel poševno in da je imel tudi stebelnik krivo oko.

»Je postrani, kakor stolp v Pizi. Ljubljanska zanimivost postane ta stebel,« so nekateri pripominjali. Tudi neki starejši stavebnik si je ogledal ta stebel ter dognal, da stoji stebel za okoli 8 cm postrani.

Seveda si stavebnik, ki je postavil ta stebel, ne bo delal posebnih sitnosti, si stvari, posebno hude kritike, ne bo jemal k srcu, tako kakor si je v starodavnih časih gnil k srcu kritiko oni umetnik, ki je napravil volkove v tivolskem parku pred gradom Podturnom. Ko je neznani kipar postavil tja volkove, so jih prihajali ogledovat ne samo meščani, marveč tudi kmetje iz vseh krajev okolice in z dežele. Pripovedka, kakor jo je pravil stari, stari Tomaž iz Trnovega, pa veli, da je tja prišel tudi lžanec s cekarjem. Ogledoval si je volkove, nekoliko pomežiknil in nato po izansko zategnil:

»Vse je lepo. Samo ena napaka je. Volkovi nimajo jezika.«

Ta lžančeva ugotovitev je neznanega umetnika tako hudo zbolela, da se je zjokal, šel in se obesil... Tako gotovo ne bo storil stavebnik, ki je postavil poševni stebel v ribnici!

Angleško in ameriško vohunstvo v Bolgariji

Podtalno rovarjenje, ki je imelo svoje središče na angleškem poslanstvu v Sofiji

Sofija, 28. julija. s. Velika bolgarska tedenska revija »Ilustrovana Politika« je preteklo soboto začela objavljati vrsto dokazov o vohunskem delovanju in podtalnem rovarjenju bivšega angleškega poslanika Rendella, uradnikov britanskega poslanstva v Sofiji in bivšega zunanjega ministra Združenih ameriških držav, Earleja v Bolgariji. Odkritja omenjene bolgarske revije temelje na neizpodbitnih dokazilih in priznanjih agentov, ki so bili v službi britanskega poslanstva v Sofiji. Iz vsega izhaja, da sta bili ameriško in angleško poslanstvo v Sofiji vohunski centrali, ki sta neutrudljivo in z vsemi sredstvi delali na to, da bi organizirali v Bolgariji sabotažna dejanja, upore in najrazvrstnejša dejanja proti redu in varnosti v državi.

Voditelj angleškega vohunstva na Bolgarskem je bil bivši angleški vojaški odposlanec polkovnik Ross, ki sta ga podpirala načelnik urada za izdajanje potnih listov, Smith, in nek Grinevič, po rodu Rus, ki pa je pozneje postal angleški državljani in je imel svoj glavni stan v neki sofijski gostilni, ki jo je vodila neka ženska. V tej gostilni so se od časa do časa shajali vohunski agenti, in tja so bili — to je razvidno iz listin, ki se jih je posrečilo najti — dostavljeni Grineviču podrobni načrti letališč in skladišč bencina v Bolgariji.

Revija omenja potem razgovor, ki sta ga 1940 imela angleški poslanec Rendell in ameriški poslanik Earle. Slednji je obljubil angleškemu tovarišu, da bo, čimbolj se bo dalo, izkoristil simpatije gotovih bolgarskih krogov za Ameriko in na ta način dobil dragocene podatke. Rendell pa je na drugi strani razkril Earleju vse korake in pritisk angleške diplomacije glede Grčije in priznal, kako je bil spopad med Italijo in Grčijo silno koristen za britansko politiko na Balkanu. Zanimivo so potem popisana angleška in ameriška prizadevanja, kako bi Bolgarijo pritegnili nase z grožnja-

mi, laskanjem in potvorbami vseh mogočih vrst. Med drugim je angleški poslanik v Sofiji, Rendell, ustanovil v Sofiji »Društvo prijateljev Anglije«, v katerem so bili vključeni ljudje, ki so vohunili, izvažali in neprestano vzemirjali ljudstvo.

Nepremostljiva ovira za anglo-saksonska diplomata pa je bila, da nista mogla dati Bolgariji — razen velikih obljub — ničesar določnega. V nekem razgovoru februarja 1941 je angleški poslanik Rendell priznal amerškemu tovarišu naslednje: Ne moremo dati Bolgariji niti dostopa na Egejsko morje, ker smo vezani na Grčijo, niti na Makedonijo, ker ne moremo škoditi našim prijateljem Srbom.

Earle, bivši trgovec s sladkorjem v Filadelfiji, ki je potem postal Rooseveltov minister in je svoje delovanje bolj kot demokraciji posvetil alkoholizmu in ženskam po javnih hišah, je postal čedalje bolj priljubljen orodje v rokah premetenega Rendella in angleškega vojaškega zastopnika polkovnika Rossa, ki je imel posebno pristojnost za reševanje slovanskih zadev, živel mnogo let v Rusiji in v Turčiji in je znal rusko in bolgarsko.

Angleži so vse to delovanje raje prepustili Earleju, ker je kot Amerikanec vzbujal med Bolgari manj suma. Angleški poslanik je poslal na delo celo svojo lastno hčer mislino, predvsem v bolgarskem družabnem življenju.

Prvi del odkritij, ki jih objavlja »Ilustrovana Politika«, se končuje z dokazovanjem zločinskega delovanja šestnajstih britanskih diplomatskih kurirjev, ki so namesto listin prenašali iz Anglije na angleško poslanstvo v Sofiji zaboje razstreliva, radijske aparate in letake za podtalno propagando, da so jih potem razdeljevali med bolgarsko ljudstvo. Nekateri teh zabojev razstreliva so potem eksplodirali — kakor je gotovo še v spominu — v hotelu »Pera Palace« v Carigradu, in je bilo angleško poslanstvo v Sofiji, potem prisiljeno pobasati svoje stvari in zapustiti Bolgarijo.

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

5.

Nekega dne je sonce že davno stalo nad vrhovi smrek in hojk, a oglarke z oglarskim poldničem še vedno ni odnikoder.

Oglar sedi v skrbih pri kopi in kuha oglje ter premišljuje, zakaj ni oglarke s poldničem, obedom.

»Morda se je kje zakasnila, pa mi prinese sredi večerke opoldničkar z večerjo vred,« premišljuje.

Toda tudi zvečer je ni bilo. Tedaj ga je močno zaskrbelo, kaj je vzrok, da žene ni bilo.

6.

»Treba bo iti pogledat, kaj je z njo in z otrokom,« si je dejal oglar.

Odprtini v kopi je skoraj popolnoma pokril ter s tem kopo malo da ne ugasil ter zaskrbljen odšel po oglarski stezi proti bajti.

Bajta pa je čepela za črnem gozdom, vsa tiha v mesečini in samotna.

EIAR - Radio Ljubljana

Torek, 28. julija: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Slovenska glasba — 8 Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.20 Koncert sopranistke Nade Stritarjeve — 12.40 Trio Ambrosiano — 13 Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. Lahka glasba — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Godalni orkester, vodi dirigent Spaggiari — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert tria Emone — 17.45 Komorna glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pesmi in napevi — 20 Napoved časa. Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Koncert Pavla Rančigaja iz cerkve sv. Petra v Ljubljani — 21.10 Koncert sopranistke Sonje Ivančičeve — 21.35 Koncert violinista Alberta Dermelja in pianista Marijana Lipovskega — 22.15 Orkester, vodi dirigent Angelini — 22.45 Poročila v italijanski.

Sreda, 29. julija: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Lahka glasba — 8 Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.20 Koncert violinista Leona Pfeiferja (pri klavirju Marijan Lipovšek) — 12.45 Na harmoniko igra Vlado Golob — 13 Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Klasični orkester.

vodi dirigent Manno — 13.50 Pisana glasba — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert pianistke Ksenije Kušejeve — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert orkestra »Glasbene Matice«, vodi dirigent L. M. Škerjanc — 17.45 Lahka glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Operetna glasba — 20 Napoved časa. Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaške pesmi — 20.50 Operna glasba na ploščah — 21.20 Predavanje v slovenščini — 21.30 Koncert violinista Seratija — 22 Zanimivosti v slovenščini — 22.10 Pesmi za vse okuse, vodi dirigent Segurini — 22.45 Poročila v italijanski.

Veliko anleško letalo se je v Indiji zaletelo v neki hrib, pri čemer je bilo ubitih 11 vojakov, med njimi dva brigadna generala, en letalski polkovnik ter neki ameriški častnik za zvezo.

Nova določila za angleško tekstilno industrijo dovoljujejo za ženske jeenske in zimске obleke samo tri barve: zeleno, sinjo ter vijolično rdečo. S tem hočejo Angleži varčevati z barvami.

Pripadniki najvišjega indijskega družabnega razreda, razreda braminov, ne dovolijo nobenemu tujcu, da bi stopil v njihovo kuhinjo. Če kdo od navadnih ljudi, t. j. tistih, ki pripadajo najnižji indijski kasti, samo s pogledom ošine kakšno kuhinjsko posodo bramina, jo proglašajo za nečisto in je ne smejo več uporabljati.

Japonska - glavna nadzornica trgovine z rižem

Nad polovico vsega riža pridelajo na ozemlju, ki je danes pod Japonsko

Znano je, kako velikega pomena je pri prehrani ljudstev v Vzhodni Aziji riž. Riž je na Daljnem vzhodu isto, če ne še dokaj več, kot pri nas pšenica. Po nekem poročilu dopisnika »CE« iz Zeneve pa je danes celih 85 odstotkov rižovega pridelka pod japonskim nadzorstvom.

Ne da bi upoštevali tiste ogromne količine riža, ki ga pridelajo na Kitajskem, v Perziji in v Sovjetski zvezi (za zadnjo nimamo točnih podatkov) znaša celotni pridelok riža na vsem svetu približno 90 milijonov ton na leto. 45 odstotkov ga pridelajo v britanskih Indijah. Kljub temu pa so do pred kratkim uvažali v Holandsko Indijo in na otoke ob indijski obali velike količine riža, zlasti iz Birmanije. Največ riža so uvozili v prejšnjih časih na Ceylon, danes pa je ta otok zelo prizadet zaradi zadnjih dogodkov, ki so se odigrali v jugovzhodni Aziji, kajti Japonci so zasedli tudi Birmanijo in je tako izvoz riža iz te dežele na Ceylon bil nenadno ukinjen. Zato imajo danes na Ceylonu — kakor pravi omenjeni poročevalec — precejšnje težave s prehrano. Veliko večino riževe proizvodnje imajo zdaj v rokah Japonci. Sama Japonska pridelala na leto približno 20 milij-

nov ton riža. Temu pridelku je zdaj treba dodati še 12 milijonov ton riža, ki ga pridelajo v Japonski prijaznih deželah, ter okrog 15 milijonov ton v tistih deželah, ki jih je v zadnjih bojih zavzela japonska vojska. Potemtakem pridelala Japonska danes nad polovico vsega riža na svetu.

Treba pa je upoštevati dejstvo, da ima Japonska že danes pod svojim nadzorstvom veliko večino trgovine z rižem. Pred sedanjo vojno je nadproizvodnja riža v deželah, kjer se v večji meri bavijo z gojitvijo te nadvse koristne rastline, znašala 9 milijonov ton. Od tega je odpadlo 1.7 milijona ton na japonske posesti, ki so v glavnem mislele na oskrbovanje matične Japonske z rižem, 3 milijone ton na Japonski prijazne dežele, ostale 3 milijone ton riža pa so poslane na svetovni trg tiste pokrajine, ki jih je zdaj zasedla japonska vojska.

Med vsemi izvoznici riža je na prvem mestu Birmanija. Vsako leto izvozi povprečno 3 milijone ton riža, njej pa sledita Indokina in Tajska ali Siam, vsaka s približno 1.5 milijoni tonami. Iz vsega tega sledi, da Japonska danes nadzoruje celih 85 odstotkov svetovnega riževega trga.

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Razčesnila je dolgo pismo na dva kosca in se vsedla, da bi začela pisati novo. Zdaj je namerjala vzeti vso krivdo nase. Hotela je oprati Karla Arturja.

Saj je res edino prav, da tako stori! Karel Artur je bil določen za to, da bo na svetu ustvaril nekaj velikega, zato je ona, Karolina, lahko mirna, če bo vse zlo in grdo zbrisala z njegovega lika.

Ločil se je od nje, toda rada ga ima vseeno in hotela ga je zaščititi in podpreti prav tako danes kakor ga je doslej zmerom.

In znova je začela pisati gospe Beati Ekenstedt: »Naj nikar moja milostna tašča ne misli prehodu o meni...« Toda naprej ni znala. Kaj naj pove? Lagati ni znala, resnice pa tudi ni mogla kar tako olepšati.

Preden je dobila pretuhtala, kaj naj naprej napiše, je pozvonilo k malici. Torej ni imela več časa za razmislek.

Tedaj je napisala pod edino napisano vrstico le svoje ime, zgnila pismo in ga zapečatila. Vzela ga je s seboj v spodnje nadstropje, ga tam vrgla v poštni nabiralnik in odšla v jedilnico.

Nenadoma pa se ji je posvetilo, da ji prav za prav sploh ne bi bilo treba raziskovati, kdo je tista »oseba«. Če je hotela, da bi ji gospa Beate verovala, in če je resnično hotela prevzeti vso težo na sebe, potem tudi ni treba nikomur drugemu groziti s kaznjico.

Visoko v oblakih.

Malica v prošnji, kjer so jedli sveža jajca in obložene kruhke ter kašo s smetaninimi narastki, potem pa popili skodelico kave in použili sijajne mehke preste, ki jih nikjer drugje kakor v prošnji niso znali tako pripraviti, ta malica je bila ponavadi najprijetnejše

opravilo vsega dneva. Oba starčka, proš in njegova žena, ki sta ob tem času šele vstala, sta bila tedaj tako sveža in židane volje kakor dva sedemnajstletna mladeniča. Nočno spanje ju je osvežilo. Starostna utrujenost, ki se je pozneje čez dan spet pojavljala, je čisto splahnela. Stara sta imela navado celo dražiti in zbadati mlada hišna stanovalec.

Seveda pa na tako jutro, kakor je bilo to, ni moglo biti sledu o kakšni šali. Oba mlada sta padla v nemilost. Karolina je bila zelo zaskrbljena zaradi odgovora, ki ga je bila prejšnji dan dala Schagerstroemu, srčne bolečine pa ji je povzročal tudi pomožni pastor, ki je včeraj zvečer izostal od večerje, ne da bi koga prej o svojem izostanku obvestil.

Ko se je Karolina urno pojavila v jedilnici in se vsedla za mizo, kjer so bili ostali že zavzeli svoje prostore, so jo sprejeli vsi z ostrimi pripombami.

»Se mar misliš uvesti za mizo in položiti roki na klop?« je vprašala gospa Forsius.

Karolina je pogledala na svoji roki, ki sta bili dejansko od vnetega pisanja močno popackani s črnilom.

»Oh, ne!« je smeje odvrnila. »Saj imaš popolnoma prav, draga teta. Oprostite, oprostite!«

Stekla je naglo proti vratom in se takoj povrnila s čistimi rokami brez sledu zadrege zaradi opomina, ki ga je bila deležna vrh vsega tega že v navzočnosti svojega ženina.

Gospa Forsius jo je gledala nekam začudeno.

»Kaj pa spet je?« je dejala stara gospa. »En dan sika kakor kača, naslednjega dne pa grli kakor golobica. Nak, od mladine ne more dandanes nihče postati pameten.«

Tedaj je naglo posegel vmes Karel Artur in se opravičeval zaradi včerajšnjega izostanka. Nameraval je narediti kratek sprehod, pa se je pozneje čutil tako trudnega, da se je vlegel na pobočju griča, da bi se odpočil. Potem je zadrimal. Ko pa se je prebudil, je na svoje veliko presenečenje ugotovil, da je prespal tako kosilo kakor tudi večerjo.

Tedaj je gospa Forsius postala zopet dobre volje. Mladenič je imel toliko olike, da se je opravičil.

»Nikar ne bodi tako plašljiv, Karel Artur,« je dejala milostno. »Čeprav smo bili že pojedli, pa bi ti še zmerom lahko kaj postavili na mizo.«

»Ti se predobra, teta Regina!«

»Zato pa moraš danes dvakrat toliko jesti, da boš nadomestil zamujeno.«

»Oh, saj me ni mučila lakota, teta! Spotoma sem stopil k Sundlerjevimi in gospa mi je postregla z večerjo.«

Lahen vzdih je tedaj zdrknil preko Karolininih ustnic. Karel Artur je urno obrnil tja svoje oči in isti hip se je čez njegov obraz razlila temna rdečica. Ne bi smel izgovoriti imena gospe Sunder! In zdaj bo najbrž Karolina skočila pokonec in bo rekla, da zdaj že ve, kdo je bil tisti, ki jo je bil zatožil. In povzročila bo neprijeten nastop.

Toda Karolina se ni zganila. Na njenem obrazu se je znova odražal največji duševni mir. Če Karel Artur ne bi bil vedel, kolikšna zvitost se je skrivala za tem belim čelom, bi dejal, da skozi to čelo sije neke vrste notranja luč.

Sicer pa ni bilo nič posebnega, če je Karolina vzbudila pri članih omizja začudenje. V njeni duši se je resnično nekaj posebnega dogajalo.

Morebiti pa ni pravično, rabiti takšen izraz, ko pa tisto ni bilo prav nič takega, česar sleherni od nas ne bi že doživel, če je po svojih skromnih močeh skušal izpolniti težko dolžnost ali pa se podvreei odpovedi. Najverjetneje je bilo, da bi bil tedaj vsakdo slabo razpoložen. Nobeno navdušenje, niti ne zavest, da je treba ravnati pravno in pametno, ti ne pride na pomoč in tisto, kar bi pričakoval zase od dobrega dejanja, ni nič drugega kakor nepretrgana veriga žalosti in bolesti. Toda potem čisto nenadoma zapaziš, kako začena srce od radosti poskakovati, kako se lahko giblje kakor plesalka, in tedaj prevzame tvojo notranjost popolno pomirjenje. Na čudežen način se čutiš dvignjenega nad svoj običajni vsakdanji jaz in občutiš popolno ravnodušje do vsega neprijetnega, da celo prepričan si, da od tega trenutka dalje nemoteno lahko stopaš skozi ves svet. Prav nič ti odslej ne bi moglo skaliti mirnega in prešernega veselja, ki te napljuje.